Materiały do nauki

:

www.wieniawski.pl ; www.wikipedia.org ; www.konkurs.wieniawski.pl

Życiorys Henryka Wieniawskiego

Henryk Wieniawski zajmuje szczególne miejsce w historii światowej wiolinistyki. Był genialnym skrzypkiem-wirtuozem, porównywanym do **Niccolò Paganiniego**, wybitnym kompozytorem, którego utwory na trwałe weszły do repertuaru skrzypcowego, oraz pedagogiem europejskich uczelni muzycznych. Zapisał się również jako barwna i fascynująca osobowość.

Urodził się **10 lipca 1835 roku w Lublinie**, w rodzinie o silnych tradycjach społecznikowskich i muzycznych. Ojciec, **Tadeusz**, był lekarzem i uczestnikiem powstania listopadowego, a matka, **Regina**, wykształcona pianistka, zaszczepiła dzieciom miłość do muzyki. Rodzina Wieniawskich wydała wielu utalentowanych artystów. Starszy brat **Julian** był pisarzem i działaczem gospodarczym, a młodszy **Józef** został znakomitym pianistą, kompozytorem i pedagogiem. **Aleksander**, brat bliźniak **Józefa**, początkowo uzdolniony wokalnie, wybrał karierę urzędniczą.

W domu rodzinnym rozbrzmiewała przede wszystkim muzyka fortepianowa, zwłaszcza **Chopina**, jednak Henryk wybrał skrzypce. Naukę rozpoczął w wieku pięciu lat u **Jana Hornziela**, a następnie kontynuował ją u **Stanisława Serwaczyńskiego**, znakomitego skrzypka i pedagoga. Już jako siedmiolatek wystąpił publicznie, wykazując niezwykłe zdolności.

W **1843 roku,** mając zaledwie osiem lat, wyjechał z matką do **Paryża,** aby podjąć studia w tamtejszym **Konserwatorium.** Ponieważ regulamin dopuszczał kandydatów dopiero od dwunastego roku życia i tylko narodowości francuskiej, przyjęcie Wieniawskiego wymagało specjalnego dekretu. **28 listopada 1843 roku** został wpisany do uczelni i rozpoczął naukę w klasie **Josepha Lamberta Massarta**. Początkowo uczył się u asystenta **J. Clavela**, później bezpośrednio pod kierunkiem profesora, który dostrzegł jego wyjątkowy talent.

Wieniawski szybko zdobył uznanie pedagogów. W **1845** roku dyrektor Konserwatorium Daniel Auber wskazał go jako ucznia rokującego największe nadzieje. Kilka miesięcy później, w wieku niespełna jedenastu lat, Henryk zwyciężył w konkursie kończącym studia, stając się najmłodszym absolwentem uczelni w jej historii. Przez kolejne dwa lata doskonalił technikę skrzypcową pod okiem **Massarta.**

W Paryżu zamieszkał z matką i młodszym bratem **Józefem**, który również rozpoczął studia muzyczne. Ich dom stał się miejscem spotkań polskich artystów i emigrantów. Bywali tam między innymi pianista **Edward Wolff, Adam Mickiewicz** oraz **Fryderyk Chopin. Mickiewicz** szczególnie wzruszał się podczas wykonywania przez braci utworów o tematyce narodowej. Spotkania z wybitnymi przedstawicielami polskiej kultury miały istotny wpływ na wrażliwość młodego Henryka.

W tym okresie Wieniawski występował na francuskich estradach, zdobywając uznanie zarówno jako skrzypek, jak i kompozytor. Wśród jego wczesnych utworów znalazły się: ***Aria z wariacjami E-dur, Kaprys, 12 etiud na skrzypce solo, Trzy romanse, Koncert skrzypcowy D-dur, Wielki kaprys fantastyczny oraz Allegro de sonate.*** Większość tych kompozycji zaginęła lub zachowała się jedynie fragmentarycznie. Do naszych czasów przetrwały w całości ***Wielki kaprys fantastyczny op. 1*** **i** ***Allegro de sonate op. 2*****,** wydane w Lipsku i Paryżu.

30 stycznia 1848 roku Henryk wystąpił w Paryżu wraz z bratem Józefem i wujem **Edwardem Wolffem**, po czym rozpoczął pierwsze zagraniczne tournée. Jako stypendysta cara Rosji udał się do **Petersburga,** gdzie jego koncerty spotkały się z entuzjastycznym przyjęciem. Wybitny skrzypek **Henri Vieuxtemps** uznał go za geniusza, podkreślając niezwykłe połączenie uczucia, inteligencji i dojrzałości muzycznej.

W Petersburgu Wieniawski zdobył popularność wśród arystokracji i mecenasów sztuki. Występował w salonach, między innymi u wiolonczelisty hrabiego **Mateusza Wielhorskiego** i skrzypka księcia **Mikołaja Jusupowa**. Tam skomponował ***Rondo russe de concert***, będące pierwowzorem późniejszego ***Rondo élégant op. 9*****,** oraz ***Rondo alla Polacca*****,** które wzbudziło podziw krytyków. Powstała również ***Tarantella***, której fragment zachował się w dedykacji dla pianistki **Julii Grunberg.**

Już w dzieciństwie Wieniawski ujawnił niezwykły talent, który dzięki intensywnej nauce, koncertom i pierwszym kompozycjom zapowiadał jego przyszłą pozycję jednego z najwybitniejszych skrzypków i twórców muzyki skrzypcowej.

Po trzymiesięcznym pobycie w Petersburgu Henryk Wieniawski wraz z matką wyruszył w tournée po krajach nadbałtyckich, odwiedzając m.in. **Helsinki, Rewel, Dorpat, Rygę i Mitawę**. W **Ploen** gościł u baronowej **Angeliki de Roenne,** której zadedykował zachowany fragmentarycznie ***Nokturn na skrzypce solo*****.** Jesienią **1848** roku, wracając do **Warszawy**, zatrzymał się w **Wilnie**, gdzie po raz pierwszy spotkał **Stanisława Moniuszkę.** W Warszawie 10 i 15 października wystąpił w **Teatrze Wielkim**, zdobywając entuzjastyczne uznanie publiczności i krytyków.

Po koncertach w **Lublinie i Puławach** udał się do **Drezna**, gdzie przez blisko cztery miesiące przebywał u wybitnego skrzypka **Karola Lipińskiego**. Mistrz dzielił się z nim doświadczeniem wykonawczym i kompozytorskim oraz przybliżał mu tajniki gry **Paganiniego**. Dzięki jego rekomendacji Wieniawski występował w **Dreźnie, Wrocławiu i Lipsku**, a następnie koncertował w **Weimarze**, gdzie został przedstawiony **Franzowi Lisztowi**. Przez **Berlin i Hamburg** powrócił do Paryża, wzbogacony o doświadczenia koncertowe i kontakty z wybitnymi artystami.

Wieniawski dostrzegł jednak potrzebę pogłębienia wiedzy teoretycznej i doskonalenia warsztatu kompozytorskiego. **11 kwietnia 1849 roku** ponownie rozpoczął naukę w **Konserwatorium Paryskim**, tym razem w klasie kompozycji profesora **Hipolita Colleta**. Studia podjął również jego brat Józef, który wcześniej z powodzeniem ukończył naukę gry na fortepianie. W **czerwcu i lipcu 1850 roku** obaj zdali egzaminy końcowe.

Podczas pobytu w Paryżu bracia występowali wspólnie, prezentując zarówno utwory własne, jak i kompozycje innych twórców. Henryk dopracował wówczas ***Polonez D-dur op. 4*****,** jeden z najważniejszych utworów młodzieńczych. Powstały także kompozycje, które zaginęły, m.in. ***Mazur wiejski*** oraz ***Duo concertant na tematy z opery Łucja z Lammermoor Donizettiego*****.** Odnaleziono również wspólną kompozycję braci, ***Wielki duet na tematy hymnu rosyjskiego Aleksieja Lwowa*****,** dedykowany cesarzowej **Aleksandrze Fiodorownie.** Przyjęcie dedykacji w listopadzie 1850 roku stworzyło możliwość odbycia wielkiego tournée po imperium rosyjskim.

We **wrześniu 1850 roku** Wieniawscy opuścili Paryż. **Hector Berlioz** podkreślał wyjątkowy talent Henryka, jego dojrzałość artystyczną i piękno tworzonych utworów, przewidując sukcesy w Petersburgu. W drodze do Rosji bracia zatrzymali się w Warszawie, gdzie koncertowali w salonach i wystąpili przed **cesarzową w Pałacu Łazienkowskim**. Następnie odwiedzili **Kalisz, Radom,** ponownie **Warszawę i Lublin**. Koncerty w grudniu 1850 i styczniu 1851 roku spotkały się z wyjątkowo serdecznym przyjęciem rodaków.

Wkrótce rozpoczęli **dwuletnie tournée po Rosji i krajach nadbałtyckich**. Mimo młodego wieku — **Henryk miał 15, a Józef 13 lat** — dali blisko **200 koncertów** w dużych miastach i mniejszych ośrodkach. Występy przynosiły im ogromne uznanie, choć niektórzy krytycy obawiali się, że przedwczesna sława może zaszkodzić dalszemu rozwojowi Henryka. Podkreślano, że stoi on przed ważnym etapem życia, przechodząc od cudownego dziecka i wirtuoza do dojrzałego artysty.

Dominowały jednak nadzieje na jego dalszy rozwój. Stanisław Moniuszko z zainteresowaniem obserwował postępy braci podczas ich koncertów w Wilnie w maju 1851 i 1852 roku.

Tournée **w latach 1851–1852** była dla Henryka Wieniawskiego okresem niezwykle intensywnej działalności koncertowej i kompozytorskiej. Mimo licznych podróży i występów stworzył wówczas wiele utworów, m.in. ***Adagio élégiaque op. 5, Souvenir de Moscou op. 6, Capriccio-Valse op. 7, Rondo élégant op. 9 i Karnawał rosyjski op. 11.*** Rozpoczął także pracę nad

pierwszym koncertem skrzypcowym. Część jego kompozycji, w tym utwory powstałe w Wilnie i Helsinkach, zaginęła.

W styczniu 1853 roku Wieniawski przybył do Warszawy, a następnie wraz z bratem Józefem udał się do **Wiednia**. Dał tam osiem koncertów, w tym występ przed **cesarzem i jego dworem**. Po raz pierwszy wykonał ***Kujawiaka*** oraz ***Wariacje na temat hymnu austriackiego*.** Następnie bracia koncertowali w Krakowie i udali się do **Weimaru,** gdzie gościł ich **Franz Liszt**. Józef doskonalił pod jego kierunkiem grę fortepianową, a Henryk uczestniczył w spotkaniach wybitnych muzyków (m.in. W słynnej willi "Altenburg") i wspólnych koncertach.

Latem 1853 roku Wieniawscy występowali w czeskich uzdrowiskach, Moskwie i niemieckich miastach. 27 października w lipskim **Gewandhausie** odbyło się prawykonanie ukończonego ***I Koncertu skrzypcowego fis-moll op. 14***, które spotkało się z entuzjastycznym przyjęciem. W Monachium **Franz Lachner** porównał technikę Henryka do Paganiniego, podkreślając jej wyjątkowy poziom. Na początku 1854 roku bracia dali 16 koncertów w Berlinie, występując przed królewskim dworem i w najważniejszych salach koncertowych m.in **w sali Schauspielhausu, sali królewskiego Teatru Krolla i Opery Berlińskiej.**

W kwietniu 1854 roku przybyli do **Poznania**, gdzie koncertowali również w innych miastach Wielkopolski i Prus. Ich występy miały szczególne znaczenie patriotyczne dla mieszkańców poddawanych germanizacji. Wieniawski wyraził wdzięczność za przyjęcie, dedykując **Joannie Niemojowskiej** mazurka ***Souvenir de Posen op. 3*,** a Michalinie Czapskiej ***Kujawiaka*.** W Poznaniu skomponował także ***Pieśń Rozumiem*** do słów Józefa Dionizego Minasowicza oraz ukończył zbiór kaprysów ***L'école moderne op. 10*.** Powstały również kadencja do koncertu skrzypcowego Beethovena i ***Thème original varié op. 15*.**

Po koncertach w Monachium, Frankfurcie i innych niemieckich miastach bracia zakończyli drugie wielkie tournée, obejmujące 122 występy. W grudniu 1855 roku na zaproszenie **François Josepha Fetisa** przybyli do **Brukseli.** Koncertowali w Belgii, a następnie w Hamburgu, Bremie i Hanowerze. Występ Henryka w Hanowerze wzbudził tak wielki podziw, że krytycy uznali go za skrzypka przewyższającego nawet sławnego Josepha Joachima. Wiosną 1855 roku w Paryżu zaprezentował i zadedykował profesorowi **Massartowi *Scherzo-Tarantelle op. 16*.**

Wspólne koncertowanie braci zaczęło jednak ograniczać rozwój Józefa, pozostającego w cieniu Henryka. **Latem 1855 roku w Lublinie** zdecydowali się na rozstanie artystyczne, zachowując dobre relacje i możliwość sporadycznych wspólnych występów. Henryk koncertował samodzielnie w Szczawnie-Zdroju, Wrocławiu i niemieckich miastach.

W 1856 roku rozpoczął intensywne tournée po **Belgii i Holandii**, gdzie zdobył szczególną popularność. W Amsterdamie, Hadze, Utrechcie i innych miastach występował przed entuzjastyczną publicznością. W tym samym roku ukazała się jego **pierwsza biografia autorstwa A. Desfosseza**, podkreślająca wyjątkową technikę artysty i porównująca go do Paganiniego.

Wiosną 1857 roku Wieniawski koncertował w **Galicji**, po raz pierwszy występując we **Lwowie**. Towarzyszył mu brat Józef, a entuzjastyczne przyjęcie zmusiło ich do rozszerzenia planowanego programu koncertowego. Po występach w Krakowie ponownie się rozdzielili. Henryk koncertował w Kaliszu i Królewcu, a w czerwcu po raz trzeci odwiedził Poznań, dając pięć koncertów, w tym filantropijny występ z pianistką księżną **Marceliną Czartoryską.**

Lata 1851–1857 ugruntowały europejską sławę Henryka Wieniawskiego jako wybitnego wirtuoza i kompozytora. Liczne tournée, sukcesy koncertowe, rozwój twórczości oraz uznanie krytyków potwierdziły jego wyjątkową pozycję wśród najwybitniejszych skrzypków epoki.

Po odpoczynku w Szczawnie-Zdroju i południowej Francji Henryk Wieniawski nawiązał współpracę z włoską śpiewaczką **Fiorentini** i kontrabasistą Giovannim **Bottesinim.** Wspólnie koncertowali w Niemczech, Holandii i Belgii, wzbudzając szczególną sensację duetami skrzypiec i kontrabasu. W kwietniu 1858 roku Wieniawski występował w Paryżu, a latem w uzdrowiskach nadreńskich. Jesienią koncertował w Weimarze i Dreźnie.

Pod koniec **października 1858 roku** przybył do Londynu na zaproszenie organizatora koncertów **Louisa Antoine Julliena.** W ciągu siedmiu tygodni uczestniczył w 40 koncertach w teatrze Lyceum, zdobywając ogromną popularność. Następnie występował w Anglii, Szkocji i Irlandii. Szczególnie ważna była jego działalność kameralna. W 1859 roku uczestniczył w **Monday Popular Concerts, porankach The Musical Union i koncertach Beethoven Quartett Society**, występując obok najwybitniejszych muzyków epoki, m.in. **Josepha Joachima, Heinricha Wilhelma Ernsta i Alfreda Piattiego. Joachim** podkreślał niezwykłą technikę Wieniawskiego i jego śmiałe, wręcz akrobatyczne umiejętności.

W tym czasie rozstrzygały się również osobiste losy artysty. W kwietniu **1859 roku**, dzięki Antoniemu Rubinsteinowi, poznał w Londynie **Izabelę Hampton,** córkę zamożnej rodziny. Młodych połączyło uczucie, jednak ojciec Izabeli początkowo sprzeciwiał się małżeństwu. Utarło się przekonanie, że zmienił zdanie po wysłuchaniu – skomponowanej przez Henryka pod wpływem uczucia do Izabeli – ***Legendy*****.** Jednak prawda była taka, że oczekiwał on od Wieniawskiego finansowego zabezpieczenia przyszłej rodziny. Artysta musiał wykupić wysoką polisę ubezpieczeniową i ustabilizować swoją sytuację zawodową. W listopadzie pisał, że planuje poślubić ukochaną Angielkę.

Wieniawski kontynuował koncerty w Holandii, Belgii, Paryżu i Bordeaux, a następnie udał się do Petersburga, aby spełnić warunek przyszłego teścia. Dzięki pomocy Rubinsteina ubiegał się o stanowisko solisty dworu carskiego. **25 kwietnia 1860 roku** wystąpiono z wnioskiem o jego zatrudnienie, a kilka dni później podpisano **trzyletni kontrakt**, który następnie przedłużano na kolejne **dziewięć lat.**

Przed ślubem Wieniawski koncertował jeszcze w **Wilnie i Warszawie.** Po dziesięciu latach nieobecności występy w stolicy Polski spotkały się z ogromnym entuzjazmem. Krytycy podkreślali niezwykłą ekspresję, technikę i oryginalność jego gry. **8 sierpnia 1860 roku** w Paryżu poślubił **Izabelę Hampton**. Świadkami uroczystości byli wybitni muzycy, m.in. **Gioacchino Rossini, Antoni Rubinstein i Henri Vieuxtemps**. Po odwiedzinach rodzin w Londynie i Lublinie małżonkowie udali się do Petersburga.

Na nowym stanowisku Wieniawski występował na koncertach dworskich, wykonywał partie solowe w operach i baletach **Teatru Wielkiego** oraz prowadził klasę skrzypiec w szkole teatralnej. Współpracował z **Towarzystwem Muzycznym Antoniego Rubinsteina**, założył kwartet smyczkowy i organizował cykle koncertów kameralnych. Wykorzystując doświadczenia zdobyte w Londynie, wprowadzał do petersburskiego repertuaru wiele utworów kameralnych.

Lata petersburskie przyniosły dojrzałe kompozycje Wieniawskiego. Napisał ***Etiudy-Kaprysy op. 18*** na dwoje skrzypiec, mazurki ***Obertas*** **i** ***Dudziarz op. 19*****,** ***Fantazję na tematy z opery Faust op. 20*** oraz ***II Polonez A-dur op. 21*****.** Powstały także ***Noc*****,** transkrypcja romansu Antoniego Rubinsteina, ***Reverie*** na altówkę, kadencje do koncertów skrzypcowych Viottiego i Ernsta oraz ***II Koncert skrzypcowy d-moll op. 22*****.** Jego ostateczna wersja została wydana w 1870 roku.

Wieniawski aktywnie uczestniczył w życiu muzycznym Petersburga, współpracował z Rubinsteinem przy organizacji pierwszego rosyjskiego konserwatorium, a następnie **objął klasę skrzypiec i zespołów kameralnych**, którą prowadził do **1867 roku.** Kontrakty ograniczały jego

swobodę, dlatego wykorzystywał urlopy do intensywnego koncertowania za granicą. W praktyce przez dwanaście lat formalnego zatrudnienia spędził w Petersburgu około połowy tego czasu.

Podczas licznych podróży występował w Londynie, Holandii, Paryżu, Skandynawii, Niemczech, Rumunii i Konstantynopolu. Koncertował m.in. na Promenadowych Koncertach Covent Garden, w paryskim Hotelu Lambert oraz przed sułtanem Abdul-Azizem. W 1870 roku po dziesięciu latach powrócił do Warszawy, gdzie dał trzy koncerty. Krytycy zauważyli wyraźną przemianę jego stylu: dawniej gwałtowna i ognista gra stała się bardziej spokojna, poetycka i pełna dojrzałej ekspresji.

Okres od 1858 do 1870 roku przyniósł Wieniawskiemu międzynarodową sławę, małżeństwo z Izabelą Hampton, wieloletnią działalność w Petersburgu oraz najważniejsze dojrzałe kompozycje. Rozwinął się zarówno jako wirtuoz, jak i kameralista, pedagog oraz artysta o coraz bardziej wyrafinowanym stylu.

Po konflikcie z namiestnikiem **Fiodorem Bergiem** w Warszawie Henryk Wieniawski zdecydował się opuścić Petersburg. Incydent był jedynie pretekstem do rezygnacji z dworskich stanowisk, które ograniczały jego swobodę. **21 czerwca 1872 roku** pożegnał się koncertem z petersburską publicznością, a następnie wyjechał do **Ameryki,** gdzie dołączył do tournée organizowanego przez **Maurycego Grau.** Występował obok **Antoniego Rubinsteina,** jednak szybko zdobył uznanie jako równorzędny artysta. Krytycy podziwiali jego klasyczną, szlachetną grę i porównywali go do Paganiniego.

Podczas ośmiu miesięcy tournée Wieniawski dał 215 koncertów w 60 miastach wschodnich Stanów Zjednoczonych. Po **wyczerpaniu Rubinsteina** kontynuował występy samodzielnie, koncertując w zachodnich stanach i Meksyku. Szczególnie ciepło przyjęto go w **Kalifornii**, gdzie skomponował ***Souvenir de San Francisco***, wykorzystując motywy amerykańskich pieśni. W drodze powrotnej do Europy wystąpił również na Kubie.

W 1874 roku Wieniawski osiadł z rodziną w **Brukseli** i objął profesurę skrzypiec w tamtejszym konserwatorium po **Henri Vieuxtempsie.** Prowadził także klasę zespołów kameralnych i wspólnie z **Louisem Brassinem** zorganizował cykl koncertów „Union Instrumentale". Mimo obowiązków pedagogicznych nadal intensywnie koncertował w Belgii, Holandii, Niemczech, Francji, Anglii i Polsce. Ceniono jego metody nauczania, oparte na publicznych występach uczniów i wspólnym muzykowaniu. Wśród jego wychowanków znaleźli się **Leopold Lichtenberg i Eugène Ysaÿe.**

Wieniawski coraz częściej zmagał się jednak z poważnymi problemami zdrowotnymi, zwłaszcza **chorobą serca.** Mimo pogarszającego się stanu zdrowia nie rezygnował z występów i odbywał kolejne tournée po Europie. **W 1877 roku,** po długich podróżach i trudnościach z pogodzeniem koncertowania

z pracą pedagogiczną, zrezygnował z profesury w Brukseli. Nadal występował w Skandynawii, Niemczech, Holandii, Francji i Anglii. W 1878 roku jego aktywność koncertowa nieco osłabła, lecz wciąż starał się utrzymać na estradzie.

Wieniawski, mimo choroby i ogromnego wysiłku koncertowego, pozostawał cenionym wirtuozem i pedagogiem, nieustannie podróżując po Europie i Ameryce. **W listopadzie 1878 roku** Henryk Wieniawski koncertował w Berlinie, gdzie podczas wykonywania własnego *Koncertu d-moll* **zasłabł na estradzie**. Mimo pogarszającego się zdrowia kontynuował występy w Polsce, Rosji i innych krajach. 27 grudnia w Moskwie po raz pierwszy wykonał nowy ***Koncert skrzypcowy a-moll*****,** który później zaginął. Podczas kolejnych koncertów, mimo ogromnego cierpienia, zachwycał publiczność niezwykłą grą. Podróżował przez Petersburg, Helsinki, Saratów i Kijów.

Jesienią 1879 roku, po nieudanym tournée i problemach finansowych, Wieniawski trafił do moskiewskiego szpitala dla ubogich. Pomoc okazali mu przyjaciele, szczególnie **Mikołaj Rubinstein**, organizując koncerty na jego rzecz. Ostatnie tygodnie życia spędził w pałacu **Nadieżdy von Meck,** otoczony opieką lekarzy i rodziny. **Zmarł 31 marca 1880 roku,** nie doczekawszy 45. urodzin. Uroczystości pogrzebowe odbyły się w **Moskwie i Warszawie,** gdzie tłumy odprowadziły go na **Powązki.**

Wieniawski był nie tylko wybitnym skrzypkiem, ale także inteligentnym, dowcipnym i towarzyskim człowiekiem. Cenił kontakt z publicznością, pomagał biednym i organizował koncerty charytatywne. Jednocześnie był lekkomyślny w sprawach finansowych i często tracił wysokie honoraria na hazard. Jego żona Izabela zajmowała się głównie domem i wychowaniem ich ośmiorga dzieci. Muzyczne zainteresowania odziedziczyła najmłodsza córka **Irena, znana jako Poldowski**, która komponowała m.in. pieśni do tekstów Verlaine'a.

Twórczość Wieniawskiego przetrwała do dziś, mimo że wielu kompozytorów-wirtuozów jego epoki zostało zapomnianych. Jego utwory mają wyjątkową wartość dydaktyczną i nadal stanowią ważny element kształcenia skrzypków. Doceniali je wybitni artyści, m.in. **Anne-Sophie Mutter,** która wskazywała Wieniawskiego jako jednego z ważnych źródeł swojej tradycji wykonawczej.

Kompozycje Wieniawskiego wydano w blisko 80 oficynach, a liczba publikacji sięga około 600. Jego ***koncerty skrzypcowe, polonezy, Legenda, Scherzo–Tarantella, Kujawiak*** i inne utwory są chętnie wykonywane i nagrywane przez światowej sławy skrzypków.

Pamięć o artyście pielęgnują towarzystwa muzyczne w Polsce i za granicą. Szczególnie ważne jest **Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego w Poznaniu**, organizujące od **1952**

roku **Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy**. Towarzystwo prowadzi także działalność naukową, archiwalną i wydawniczą, popularyzując dorobek wybitnego polskiego skrzypka.

źródło: Streszczenie tekstu: E. Grabkowski, Henryk Wieniawskim. Kompozytor – wirtuoz – pedagog, Ars Nova, Poznań 1996.

Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego

Konkurs muzyczny dla skrzypków do 30. roku życia odbywający się co pięć lat w Poznaniu, oddający hołd polskiemu wirtuozowi i kompozytorowi Henrykowi Wieniawskiemu (1835–1880).

Jest to najstarszy konkurs skrzypcowy na świecie. Po raz pierwszy odbył się w 1935 roku w Warszawie[1]. Inicjatorem międzynarodowych spotkań młodych skrzypków był bratanek Henryka, Adam Wieniawski, a organizatorem Warszawskie Towarzystwo Muzyczne. Jego celem było propagowanie muzyki kompozytora oraz zapewnienie promocji wybitnym skrzypkom. Kolejne edycje miały się odbywać co pięć lat, jednak plany przerwała II wojna światowa. Drugi konkurs zorganizowany został po 17 latach, w 1952 roku w Poznaniu. Od tej chwili konkurs odbywa się zazwyczaj co pięć lat w Auli UAM, a organizatorem jest poznańskie Towarzystwo Muzyczne im. Henryka Wieniawskiego. W 2021 roku pandemia spowodowała, że konkurs odbył się po 6-letniej przerwie w 2022 roku[2].

Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego jest również najstarszym europejskim konkursem skrzypcowym oraz członkiem i współzałożycielem Światowej Federacji Międzynarodowych Konkursów Muzycznych z siedzibą w Genewie.

Od 1957 roku konkursowi skrzypcowemu towarzyszy Międzynarodowy Konkurs Lutniczy im. Henryka Wieniawskiego.

W jury konkursu zasiadali m.in. Adam Wieniawski, Zdzisław Jahnke, Eugenia Umińska, Dawid Ojstrach, Tadeusz Wroński, Yehudi Menuhin, Louis Persinger, Shlomo Mintz, Neville Marriner, Ida Haendel, Irena Dubiska, Grażyna Bacewicz, Konstanty Andrzej Kulka, Igor Ojstrach i Henryk Szeryng[3], Maxim Vengerov, Krzysztof Jakowicz, Jadwiga Kaliszewska, Wanda Wiłkomirska, Bartłomiej Nizioł, Bartosz Bryła, Krzysztof Penderecki, Austin Dumay, Agata Szymczewska.

Laureaci trzech pierwszych miejsc na konkursach

1935 (Warszawa)
I Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego
I nagroda: Ginette NEVEU – Francja
II nagroda: Dawid OJSTRACH – ZSRR
III nagroda: Henry TEMIANKA – Wielka Brytania

1952 (Poznań)
II Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego
I nagroda: Igor OJSTRACH – ZSRR
II nagroda: Julian SITKOWIECKI – ZSRR, Wanda WIŁKOMIRSKA – Polska
III nagroda: Blanche TARJUS – Francja, Marina JASZWILI – ZSRR, Olga PARCHOMIENKO – ZSRR

1957 (Poznań)
III Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego
I nagroda: Roza FAJN – ZSRR
II nagroda: Sidney HARTH – USA

III nagroda: Mark KOMISSAROW - ZSRR

1962 (Poznań)
IV Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego
I nagroda: Charles TREGER – USA
II nagroda: Oleg KRYSA – ZSRR
III nagroda: Krzysztof JAKOWICZ – Polska

1967 (Poznań)
V Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego
I nagroda: Piotr JANOWSKI – Polska
II nagroda: Michaił BEZWIERCHNYJ – ZSRR
III nagroda: Kaja DANCZOWSKA – Polska

1972 (Poznań)
VI Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego
I nagroda: Tatiana GRINDIENKO – ZSRR
II nagroda: Shizuka ISHIKAWA – Japonia
III nagroda: Barbara GÓRZYŃSKA – Polska

1977 (Poznań)
VII Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego
I nagroda: Wadim BRODSKIJ – ZSRR
II nagroda: Piotr MILEWSKI – Polska, Michaił WAJMAN – ZSRR
III nagroda: Zachar BRON – ZSRR, Peter ZAZOFSKY – USA

1981 (Poznań)
VIII Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego
I nagroda: Keiko URUSHIHARA – Japonia
II nagroda: Elisa KAWAGUTI – Japonia
III nagroda: Aureli BŁASZCZOK – Polska

1986 (Poznań)
IX Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego
I nagroda: Ewgenij BUSZKOW – ZSRR
III nagroda: Nobu WAKABAYASHI – Japonia, Robert KABARA – Polska

1991 (Poznań)
X Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego
I nagroda: Bartłomiej NIZIOŁ – Polska, Piotr PŁAWNER – Polska
II nagroda: Chie ABIKO – Japonia
III nagroda: Reiko SHIRAISHI – Japonia

1996 (Poznań)
XI Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego
I nagroda: nie przyznano
II nagroda: Reiko OTANI – Japonia
III nagroda: Akiko TANAKA – Japonia

2001 (Poznań)
XII Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego
I nagroda: Alena BAEVA – Rosja
II nagroda: Soojin HAN – Korea Południowa, Roman SIMOVIĆ – Jugosławia
III nagroda: Gaik KAZAZIAN – Armenia, Bracha MALKIN – USA, Hiroko TAKAHASHI – Japonia

2006 (Poznań)
XIII Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego
I nagroda: Agata SZYMCZEWSKA – Polska
II nagroda: Airi SUZUKI – Japonia
III nagroda: Anna Maria STAŚKIEWICZ – Polska

2011 (Poznań)
XIV Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego
I nagroda: Soyoung YOON – Korea Południowa
II nagroda: Miki KOBAYASHI – Japonia
III nagroda: Stefan TARARA – Niemcy

2016 (Poznań)
XV Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego
I nagroda: Veriko TCHUMBURIDZE – Gruzja/Turcja
II nagroda ex aequo: Bomsori KIM – Korea Południowa
II nagroda ex aequo: Seiji OKAMOTO – Japonia

2022 (Poznań)
XVI Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego
I nagroda: Hina MAEDA – Japonia
II nagroda: Meruert KARMENOVA – Kazachstan
III nagroda: Qingzhu WENG – Chiny

2026 (Poznań)
XVII Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego
I nagroda: Bohdan LUTS
II nagroda: Jinzhu LI
III nagroda: SooBeen LEE

Spis kompozycji Henryka Wieniawskiego

Kompozycje Henryka Wieniawskiego opatrzone numerem opusowym:

op. 1
Tytuł: Grand Caprice
Miejsce i czas powstania: Paryż 1846/1847
Dedykacja: Lambert Massart

op. 2
Tytuł: Allegro de Sonate
Miejsce i czas powstania: Paryż 1848
Dedykacja: Stanisław Moniuszko

op. 3
Tytuł: Souvenir de Posen
Miejsce i czas powstania: Poznań [?] 1854 [?]
Dedykacja: Jeanette de Niemojowska

op. 4
Tytuł: **Polonaise de concert**
Miejsce i czas powstania: Paryż 1852
Dedykacja: Karol Lipiński

op. 5
Tytuł: Adagio élégiaque
Miejsce i czas powstania: Rosja 1852
Dedykacja: Adolf Haaren

op. 6
Tytuł: Souvenir de Moscou, deux airs russes

Miejsce i czas powstania: Rosja 1852
Dedykacja: Wincenty Bobrowski

op. 7

Tytuł: **Capriccio - Valse**
Miejsce i czas powstania: Rosja 1852
Dedykacja: Adalbert Wilkoszewski, Teresa Milanollo

op. 8

Tytuł: Grand duo polonaise
Miejsce i czas powstania: Paryż 1852
Dedykacja: Louis Köhler

op. 9

Tytuł: **Romance sans paroles et Rondo élégant**
Miejsce i czas powstania: Rosja 1852
Dedykacja: książę Maksymilian Bawarski

op. 10

Tytuł: L'École moderne. Études-Caprices
Czas powstania: 1853-1854
Dedykacja: Ferdinand David

op. 11

Tytuł: **Le Carnaval Russe**
Miejsce i czas powstania: Rosja 1852
Dedykacja: Car Mikołaj I

op. 12

Tytuł: Deux Mazurkas de salon: "La Champetre" "Chanson polonaise"
Czas powstania: 1853
Dedykacja: Grande Duchesse Hélène de Russie, żona cara Mikołaja I

op. 13

Tytuł: Fantaisie pastorale
ZAGINIONA

op. 14

Tytuł: Premier Grand Concerto
Czas powstania: 1853
Dedykacja: Fryderyk Wilhelm IV, król Prus

op. 15

Tytuł: Thême original varié
Czas powstania: 1854
Dedykacja: Raymond Dreyschock

op. 16

Tytuł: Scherzo - Tarantelle
Czas powstania: 1855
Dedykacja: Lambert Massart

op. 17

Tytuł: Légende
Miejsce i czas powstania: Londyn 1859
Dedykacja: Isabella Hampton, żona kompozytora

op. 18

Tytuł: **Études - caprices**
Czas powstania: 1862
Dedykacja: Henri Vieuxtemps

op. 19

Tytuł: Deux mazurks caractéristiques
Czas powstania: c. 1860
Dedykacja: Evelyne Reisky, Wanda Młodnicka

op. 20

Tytuł: **Fantaisie brillante sur "Faust"**
Czas powstania: 1865
Dedykacja: Krystian IX, król Danii

op. 21

Tytuł: **Deuxième Polonaise brillante**
Czas powstania: 1870

Dedykacja: François Van Hal

op. 22

Tytuł: Second Concerto
Czas powstania: 1862 - pierwsza wersja koncertu, dzieło doskonalone w kolejnych latach
Dedykacja: Pablo Sarasate

op. 23

Tytuł: Gigue
Czas powstania: c. 1876
Dedykacja: Wilma Neruda

op. 24

Tytuł: Fantaisie Orientale
Czas powstania: 1876
Dedykacja: Jenô Hubay

Kompozycje Henryka Wieniawskiego opublikowane bez numeracji opusowej:

Tytuł: Kujawiak
Czas powstania: 1851
Dedykacja: Konstancja Korzuchowska

Tytuł: Chanson polonaise
Miejsce i czas powstania: Poznań 1854
Dedykacja: Ludwika Turno

Tytuł: Rêverie
Czas powstania: 1855
Dedykacja: Hieronim Weickmann

Tytuł: Romance d'Antoine Rubinstein
Czas powstania: c. 1860
Dedykacja: Sophie Rubinstein

Tytuł: Zolotaja rybka
Miejsce powstania: Moskwa
Dedykacja: brak

Kompozycje pozostałe w rękopisie:

Tytuł: Grand Duo Concertant
Czas powstania: 1851
Dzieło skomponowane wspólnie z bratem - Józefem Wieniawskim.

Tytuł: Rondo Russe
Miejsce i czas powstania: Petersburg 1848
Pierwotna wersja Rondo élégant.

(Źródło: A. Jazdon, *Henryk Wieniawski. Katalog tematyczny dzieł*, Towarzystwo Muzyczne im. H. Wieniawskiego, Poznań 2009)

Spis utworów do odsłuchu (drugi etap konkursu).

https://www.wieniawski.pl/posluchaj.html

lista na YouTube: https://youtube.com/playlist?list=PLVyaAXw2aAsE&si=hynJGPAt77F_m7IB

1. Polonaise brillante op. 4 (Polonez D-dur)
2. Grand Duo Polonais op. 8 (wspólna kompozycja Henryka i Józefa (op. 5) Wieniawskich)
3. L'École moderne. Études-Caprices op. 10:

   Nr 2 La Vélocité H-dur
   Nr 4 Le Staccato A-dur
   Nr 7 La Cadenza As-dur
   Nr 8 Le Chant du Bivouac A-dur

4. Deux mazourkas de salon op. 12

   Nr 2 Chanson polonaise g-moll

5. 1er Concerto en fa dièse mineur op. 14 (I Koncert skrzypcowy fis-moll)
   1. Allegro moderato
   2. Preghiera. Larghetto
   3. Rondo. Allegro giocoso

6. Theme original varie (Wariacje na temat własny) op. 15
7. Scherzo-Tarantelle op. 16
8. Légende op. 17 (Legenda)
9. Études - Caprices op. 18

   Nr 1 g-moll
   Nr 2 Es-dur

10. Deux mazourkas caracteristiques op. 19

    Nr 1 Obertas G-dur
    Nr 2 Dudziarz D-dur

11. Fantaisie brillante sur "Faust" de Ch. Gounod op. 20
12. Grande Polonaise de Concert A-dur op. 21
13. 2e concerto pour violon Ré Mineur op. 22 (II Koncert skrzypcowy d-moll op. 22)
    1. Allegro moderato
    2. Romance. Andante non troppo
    3. Allegro con fuoco – Allegro moderato (á la Zingara)